

ÉVTIZEDEKIG HÚZÓDOTT AZ ÜGY

Pócspetri, „a rendőrgyilkos falu”

Hatvanöt éve, június 3-án történt a hírhedt Pócspetri-ügy, amikor is a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei településen az iskolák államosítása elleni tüntetés során tisztázatlan körülmények között meghalt egy rendőr. Az esetből az akkori hatalom gyilkossági ügyet kreált, a falu lakosságát meghurcolták, az országos sajtóban egyházellenes propagandakampány indult. Az ügy végül elég sokáig, a 90-es évekig elhúzódott...

Pócspetrire talán még ma is sokan úgy gondolnak, mint az a bizonyos rendőrgyilkos falu. Történt ugyanis, hogy 1948. május 15-én Ortutay Gyula, az akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter bejelentette, hogy a kormány betereszti az iskolák államosításáról szóló törvényjavaslatot. Nem sokkal később június 16-án az Országgyűlés el is fogadta az 1948. évi XXXIII. törvényt, amely alapján a 9274 magyarországi iskola közül 6505-öt államosítottak, ebből 4885 volt felekezeti iskola.

Az egyházakkal kötött megállapodások alapján a törvény hatálya alól mentesítettek tizenhárom középfokú tanintézményt (nyolc katolikus, három református, egy evangélikus és egy izraelita gimnáziumot).

1982-ben Ember Judit rendező dokumentumfilmet készített az eseményekről, amelyet akkor betiltottak.

"Beismerte bűnét a pócspetri plébános" (Nyírségi Magyar Nép, 1948. június 10.)

Iskoláinak elvesztését a legtöbb egyház tudomásul vette, azonban a katolikus egyház – élén Mindszenty József bíborossal – ellenállt.

Formális áldozatként kellett Pócspetri az akkori államhatalomnak, hogy nagyobb büntetést fedjenek el – írja pár évvel később a sajtó.

Ennek hatására, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Pócspetriben is szervezkedni kezdtek annak érdekében, hogy a helyi egyházi iskolát se szüntessék meg. Június 3-án este Asztalos János plébános felhívására az esti litánia után a tömeg a községháza elé vonult, ahol a községképviselő-testülete épp tárgyal.

Egyházi énekekkel és imákkal próbálták befolyásolni, hogy népiskolájukat ne vegyék el a katolikus egyháztól. Néhányan megkíséreltek bejutni az ülésre, amit két rendőr megpróbált megakadályozni. A lökdösődés közben Takács Gábor szakaszvezető csőre töltött puskája az épület lépcsőjéhez ütődött, elsült, s a golyó halálra sebezte a rendőrt. Ebből indult el az óriási ügy, amelynek az egész országban híre ment.

GYORS NYOMOZÁS KEZDŐDÖTT

A közvéleményt is felkavarták az események, annál is inkább, hogy több neves politikus, magas rangú személy is ellátogatott a helyszínre.

Az állampárt titkos iratai közül került elő az az 1948. június 5-én keltezett följegyzés, amelyet Pócspetriből Budapestre visszaérkezvén írt Kádár János.

Ebből idézünk:

„A képviselő-testület ülésére az egész falu felizgatott, államosítással szembeni hangulatára való tekintettel, félelemből, a 30 tagból csak 13 ment el. Az ülésen érdemleges tárgyalás nem volt, sem szavazás, mert alighogy a tárgyalás megkezdődött volna, a tömeg benyomult. A főjegyző, segédjegyző és a községi írnok kiment a községháza tornácára, hogy megnyugtassa és eloszlassa a tömeget.

A falu lakossága alig haladta meg a 2000 főt, mégis hosszú időre országos hírnevet szerzett.

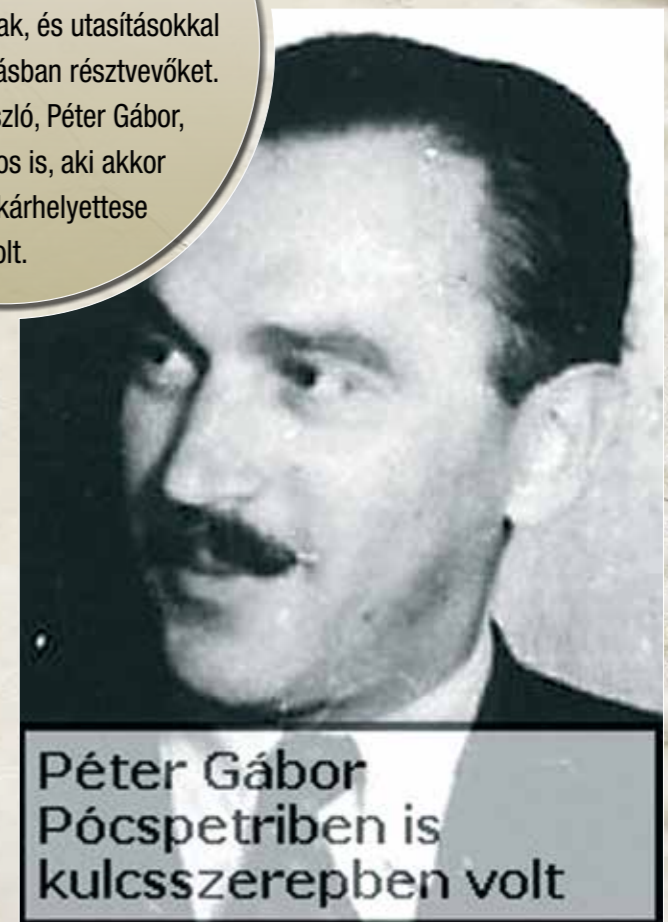
A verandán tartózkodott két rendőr, azokat lefegyverezték és az egyiket közülük saját fegyverével megölték. Benn a községháza épületében tartózkodott még tovább két rendőr és két nyomozó – revolverrel rendelkező –, akik azonban távol tartották magukat a verandán folyó esemé-

Révai József vezércikke (Szabad Nép 1948. június 6)

nyektől. Közben a két lövés elhangzása után a községházától kb. 200 méternyire a telefont elvágták és egybehangzó állítás szerint a lövés elhangzása után 1, vagy maximum egy perc múlva a templomtoronyban a harangot félreverték.”

A Pócspetri-ügy nem akármilyen ügy volt, hiszen a párt, a belügy, az ÁVO legmagasabb rangú képviselői is a helyszínen jártak, és utasításokkal látták el a nyomozásban résztvevőket. Itt járt Rajk László, Péter Gábor, sőt Kádár János is, aki akkor az MKP főtitkárhelyettese volt.

Péter Gábor Pócspetriben is kulcsszerepben volt

"Kremper Ferenc IV. r. terhelt" - 12 évi fegyház

"Som István V. r. terhelt" - életfogytiglani fegyház

Vitéz Gábor VI. r. terhelt" - 10 évi fegyház

Királyfalvi Miklós a fegyverrel

**A TÖRTÉNEKBŐL
KONCEPCIÓS KIRAKATPERT
KREÁLTAK**

A községet azonnal megszállta az ÁVO, kijárási tilalmat rendeltek el, a kihallgatásokon Pócspetri szinte valamennyi lakóját bántalmazták.

Ítéletet rögvest, már nyolc nap múlva, 1948. június 11-én meghozták: a Budapesti Büntetőtörvényszék rögtönítélő bírósága Asztalos János plébánost szándékos emberölés büntetében való felbujtói bűnrészeség miatt, Királyfalvi (Kremper) Miklós községi segédjegyzőt szándékos emberölés büntette miatt halálra ítélték.

A segédjegyzőt még aznap kivégezték, a plébános halálbüntetését előbb életfogytig tartó fegyházbüntetésre változtatták, majd 1956 szeptemberében, 15 évi börtönbüntetésre változtatták. A pap nyolc és fél évet töltött a hírhedt Andrassy út 60. szám alatt. További 11 személyt társtettesként elkövetett, hatósági közeg elleni erőszak céljából történő csoportosulás, két személyt felbujtóként, illetve bűnsegédként elkövetett táviridarongálás, három személyt társtettesként szándékos emberölésre vonatkozó személyi bűnpártolás, két személyt pedig társtettesként

A perújításban szereplő valamennyi elítélt személy védelmét dr. Helmecczy László látta el, nem másért, mint az igazság iránti elkötelezettségért.

Hegyi István fegyverszakértő véleménye alapján kiderült, hogy a bíróság egy másik fegyver tulajdonságai alapján ítélte halálra Királyfalvi Miklóst.

elkövetett szándékos emberölés büntetése felbujtás bűnpártolása miatt 2 hónap és 1 év közötti szabadságvesztésre ítélték. Meghurcolták az egész falut, és tulajdonképpen a vádlottak padjára ültették az egész katolikus papságot.

**RENDSZERVÁLTÁS –
PERÚJRAFELVÉTEL**

A Fővárosi Bíróság 1989-ben ítéletben állapította meg, hogy az úgynevezett Pócspetri-ügy előre kitervelt és tudatosan lebonyolított koncepciós per volt, amelyet azzal a céllal rendeztek, hogy megfélemlítsék a katolikus egyházat és híveit, letörjék az egyházi iskolák államosítása elleni ellenállást.

A perújrafelvételt követően, 1990. január 17-én a Fővárosi Bíróság hatályon kívül helyezte az ítéletet, Asztalos Jánost és Királyfalvi Miklóst a vád alól felmentette, és ugyancsak hatályon kívül helyezett további négy vádlott elleni ítéletet. 1993. december 20-án a Fővárosi Bíróság perújítási tárgyalás alapján további két vádlottat mentett fel bűncselekmény hiányában.

A Pócspetri-per tehát végleg lezárult. Négy és fél évtized után megnyílt a lehetőség a kárpótlásra is, ami még több mint tíz esztendeig tartott. Megjárta Strasbourgban az Emberi Jogok Európai Bíróságát is.

Radics Márk

Forrás: Marik Sándor –

Sorozat a pócspetri „rendőrgyilkosságról” (XI. rész) *Evangelikus Élet, Archivum, 2003. 29. szám*

Carat Boutique Hotel ****
 1061 Budapest, Király u. 6.
 Tel: +36/1-235-4600
 Mobil: +36/1-30-465-4653
 Fax: +36/1-235-4606
 Web: www.hotelcarat.hu
 E-mail: director@hotelcarat.hu

CARAT BOUTIQUE HOTEL ****

САРАТ БУТИКОВЕ ХОТЕЛ